

**ПОДАРЪКЪТ НА СИНЯТА
ПЕПЕРУДА
ГРЪЦКА НАРОДНА
ПРИКАЗКА**

chitanka.info

— Добър вечер на твоя милост! Започвам приказка за стари времена и отминали столетия. Тогава в един престолен град живеели мъж и жена. Те имали момиченце на име Захарула. Много го обичали и му треперели — прах не давали отгоре му да падне, вятър да го не повее, дъжд да го не намокри. Ала майката дълго не му се радвала, защото още не знаело „папо“ да каже, когато тя умряла.

Карал тъй до някое време мъжът, омръзнала му накрай самотията: няма кой дома да подреди, топло ядене да му сготви, да му опере ризата и малкото да погледа. Оженил се за една вдовица. И тя имала момиче, горе-долу на години колкото Захарула. Казвали го Арестула, което на наш език значи „добродетелна“. Ала това име никак не й прилягало, защото била зла и завистлива. Пък майка й — не питай! — самата лошотия. Щом й стъпило крачето в новия дом, бърже пуснала корени: с лицемерни думи вързала ръцете и нозете на мъжа си, запушила му устата, ослепила му очите, оглушила му ушите. Мъжът не смеел в нищо да й се противи, за всичко я слушал, всичко й вярвал. А тя още от първия ден възневидяла завареничето, карала го да работи всякаква тежка работа, която не е по силите на детето. Вместо храна Захарула всеки ден изяжда по няколко плесници и ритници; вместо дрехи облекли я в парцали и я пратили да спи в готварницата. А най-лошото било, че мащехата я клеветяла на бащата, пък той — сляп и глух — всичко приемал на вяра и се карал на невинното дете.

В такава неволя се точели годините за Захарула. Пък тя напук на всичко израснала добра, умна и сръчна девойка и много обичала баща си, макар той да я гълчал защо трябва и не трябва.

Един ден бащата легнал тежко болен. Викали разни билкари и знахари — никой не можал да му помогне. Седнала на прага Захарула да плаче. Минала оттам една старица. Дожаляло й за девойчето и му рекла тъй:

— Твоят татко ще оздравее, ако пие от нямата вода.

— Че къде да намеря такава вода? — попитала Захарула.

— Тя извира в градината на Синята пеперуда — рекла старицата и си продължила пътя.

Питала, разпитвала девойката старите люде за тая няма вода, всички вдигали рамене — чували били за нея, ала къде е градината на Синята пеперуда никой не знаел.

„Ще я намеря“ — решила Захарула.

Взела една стомна и както си била дрипава и боса, тръгнала напосоки. Вървяла, вървяла, нозете ѝ се подбили от острите камъни, бодливите тръне докьсали парцалите ѝ. Стигнала до един раздрум, където пътят се дели на три. Застанала тя насред — мисли си накъде да хване.

Не щеш ли, задал се белобрад старец. Приближил се, попитал я:

— Къде отиваш, момичето ми?

— Тръгнала съм, дядо, при Синята пеперуда. Пък не зная пътя.

Старецът поклатил глава:

— Не е за момиче тая работа. Колко чутни юнаци са се опитвали, никой жив не се е върнал оттам. По-добре е да се откажеш.

— Не бива, дядо. Баща ми е болен от зла болест и ако не му занеса да пие от нямата вода, ще умре. И накрай света ще отида, ама трябва да го спася. Пък ако ми е писано да загина, никой не ще заплаче за едно клето сираче.

Дядото се почудил на смелостта на девойката. Разбрал, че е с добро сърце. Съжалил я и решил да ѝ помогне.

— Зная къде е Синята пеперуда — рекъл, бръкнал в торбата си, подал ѝ самун хляб и кесийка с червен пипер. — Вземи и тръгни по средния път. Той ще те изведе при една река, над която е простряно мостче. Внимавай, когато го минаваш, не поглеждай надолу, че ще ти се завие свят и ще паднеш. Като минеш отвъд, върви все направо и ще съзреш зъберите на една кула. Там живее могъщата самодива Синята пеперуда. Влезеш ли в градината, насреща ти ще скочат две стръвни кучета. Ти не се плаши — разчупи хляба и им го хвърли. Те ще се утихомирят и зло няма да ти сторят. Ала най-страшното не е минало: изворът се пази ден и нощ от едно чудовище с две глави и четири очи. То ще се спусне да те изяде, а ти му хвърли пипера в очите, да го ослепиш. Тогава бързай да си налееш стомната и не се помайвай, че ако те завари Синята пеперуда в градината, няма живот за теб.

Захарула слушала съвета на дядото с двете си уши и добре запаметила всичко. Поблагодарила му и тръгнала по пътя, който той ѝ показал. Вървяла, вървяла, стигнала до реката. Минала по мостчето, без да гледа надолу и пак тръгнала. Вървяла, вървяла — колко е вървяла, тя сама си знае, ама не било малко. Съзряла накрай в далечината кулата на Синята пеперуда. Като дошла до високата ограда, която опасвала градината, видяла една желязна порта и я прекрачила

без страх. Тутакси към нея се спуснали две черни кучета, колкото мечки големи. Тя бърже разчупила хляба и хвърлила едната половина наляво, другата — надясно. Кучетата се нахвърлили връз коматите и я оставили намира.

Затичала се Захарула и насред градината видяла извора с нямата вода. Пред него лежало страшно двуглаво чудовище. Щом зачуло стъпките, пригответило се да скочи с разтворена уста и да глътне девойката на един залък. Ала тя го преварила — хвърлила в очите му червения пипер. Нечестивият звяр завил от болка и почнал да си търка очите. Колкото повече ги търкал, толкова повече му лютяло и той вече съвсем ослепял, нищичко не виждал.

Захарула напълнила стомната с няма вода и хукнала с леки стъпки назад. Ала Синята пеперуда чула рева на чудовището и надзърнала през прозореца. Видяла неканената гостенка и тозчас разперила криле. Подир миг я настигнала тъкмо пред портата. Ако девойката беше успяла да я премине, Синята пеперуда нищо вече не можеше да й стори.

Самодивата се изпречила пред момичето, а то като видяло колко е хубава, никак не се уплашило, усмихнало й се. Ала Синята пеперуда я стрелнала намръщено и извикала:

— Как посмя да крадеш от водата ми?

— Ах, милостива господарке, не съм аз крадла. Ако знаех къде да те намеря, щях да ти поискам позволение да си наляя стомната. И не се съмнявам, че доброто ти сърце щеше да се съжали над клетото сираче, чийто баща е болен на умирање.

Синята пеперуда погледнала девойката дълбоко в очите и разбрала, че тя е пристъпила прага й с добри помисли, студеното й сърце се стоплило пред човешката болка и тя подала на Захарула една кутийка:

— Ти си добро момиче, което за да спаси баща си не се побоя да дойде чак тук. Вземи тая кутийка. Ако някога нещо ти дотрябва, отвори я. Вътре ще намериш онова, което си пожелала.

Захарула благодарила на добрата самодива, сложила подаръка й в джоба на престилката си, вдигнала стомната и тръгнала да се връща.

Както си вървяла по пътя, дочула тихо гласче:

— Добро момиче, полей ми мъничко водица, че загивам от жажда.

Озърнала се Захарула, разбрала, че гласът излиза от един полуизсъхнал трендафилов храст. Смилила се над умиращото цвете и поляла в корена му малко няма вода. Тозчас клюмналият храст се изправил, червените му цветове заблестели и той продумал:

— Благодаря ти за добрината! Нека страните ти станат такива румени, каквито са моите цветове!

И наистина тутакси бледите странички на Захарула се покрили със свежа руменина. Продължила си тя пътя. Подир малко зачула едно прегракнало гласче:

— Добро момиче! Полей ми мъничко водица, че загивам от жажда.

Това бил гласът на едно полуизсъхнало маслиново дърво. Захарула го съжалила, поляла му малко на корените и то веднага се раззеленило, зашепнало със сребристите си листенца:

— Благодаря ти за добрината! Нека очите ти станат черни и големи, каквито са моите маслини!

Тутакси печалните очи на сирачето почернели, разширили се и заблестели като маслини. Нарамила си тя стомната и тръгнала.

Повървяла, повървяла, за трети път чула някакъв дрезгав глас, който я молел за вода. Това бил един клюмнал от засуха кипарис, и него девойката напоила.

Кипарисът се съвзел, изправил се и рекъл:

— Благодаря ти за добрината! Нека снагата ти стане стройна като стеблото ми!

Начаса Захарулиното телце, изпосталяло и прегърбено от недояждане и непосилна работа, се изправило, изтеглило се и тя тръгнала с кръшна стъпка към дома.

Като я видели, че се връща такава чудна хубавица, Арестула и майка ѝ щели да се спукат от яд и завист. Ама за да разберат как е станала тая промяна, престорили се на зарадвани. Захарула без забава изтичала при баща си, който вече берял душа. Щом отпил от самодивската вода, тозчас му олекнало, засмял се и до вечерта оздравял. В приказките се случват и такива чудеса!

Арестула и майка ѝ почнали да изпитват Захарула къде е била, какво е направила, та да вземе няма вода. Тя им разправила всичко; както си е било, без нищо да премълчи или преиначи.

Още същия ден Арестула тръгнала да отиде при Синята пеперуда. Като стигнала до раздрума, седнала да си почине. Ето го, че пак дошъл онзи старец. Попитал я:

— Къде отиваш, момичето ми?

— Не е твоя работа! — отрязала го Арестула.

Дядото поклатил глава и си отминал. А тя, като си починала, вдигнала стомната и продължила по средния път, както ѝ била казала Захарула. Преминала благополучно мостчето и като повървяла още толкова, стигнала до градината. Намерила портата отворена; няма ги кучетата, няма го онуй двуглаво чудовище — жива душа не се виждала. Защото след като Захарула си отишла, Синята пеперуда събрала всичките животни и богатствата си, и извора с нямата вода — преселила се на друго, още по-далечно място. Знаела, че подир доброто момиче ще се заточат разни други нежелани люде, които да ѝ смуцават покоя.

Наляла си Арестула стомната, без никой да ѝ попречи. Ала това не било вече оная вълшебна вода, що смъртници повдига, ами съвсем обикновена. Пък момата си тръгнала назад и си мислила: „Виж ти, каква лъжкиня била Захарула?! Такива страхотии ми надума, пък нищо няма — нито кучета като мечки, нито чудовище с две глави. Това тя го направи само за да не стана и аз хубава. Ама напук аз ще бъда още по-хубава от нея, защото имам скъпи накити и дрехи, а не нейните парцали!“

Ала не е тъй! — само доброто сърце прави хубаво лице.

Както си вървяла по пътя, Арестула чула молбата на трендафиловия храст за малко водица. Нейното сърце обаче било немилостиво и тя му се сопнала:

— Ами! Толкова път изходих за тая вода, че на тебе да дам. Да имаш да вземаш!

От жажда трендафилът още повече се сгърчил и едва могъл да изрече:

— Нека тялото ти се покрие с такива тръне като моите, та никой да не те приближи!

И наистина тутакси тялото на Арестула се покрило с бодли. Тя се изплюла връз храста и си отминала. Повървяла, повървяла, чула молбата на маслиновото дърво.

— Дума да не става! Затова ли нося тая вълшебна вода от толкова далече, та чепатите ти клони и кривите ти корени да поливам! — отвърнала Арестула.

Омъчило се маслиновото дърво, проклело я:

— Нека ръцете ти се покрият с пъпки, както чеповите поклоните ми! Нека нозете ти се изкривят като моите жадни корени!

И тутакси ръцете на момата се покрили с пъпки, а нозете ѝ се изкривили. Тя заплюла дървото и си тръгна. Като стигнала до кипариса и отказала да му даде вода, той я проклел лицето ѝ да стане такова жълто-зелено, каквито били повехналите му листа. И проклятието му се сбъднало. Ала Арестула не се виждала каква грозница е станала и на всички отвърщала с хрчки и лоши думи.

Така дошла до мостчето. „Захарула ми казваше да не поглеждам надолу. Ама тя досега само ме лъжеше. Чакай да погледна какво има в реката“ — рекла си Арестула и се навела през моста да гледа. Завило ѝ се свят и паднала във водата. Не се удавила, нито ударила. Само че една жаба ѝ се метнала на гърба и ѝ направила гърбица, като на камила голяма, а от водата косите ѝ посивели.

Заприличала сега младата девойка на същинска дърта вещица, да те е страх да я погледнеш. Като я видяла майка ѝ, не могла да я познае, а щом Арестула ѝ се обадила, злата мащеха едва ли не припаднала.

— Ах, мило мое момиче, какво ти се е случило, че си станала такава? Я се виж в огледалото!

Погледнала се Арестула — сама себе си не познала и като разбрала каква е станала, припаднала. Щом се свестила, почнала да клевети Захарула, че я била излъгала и затова тя толкова погрозняла.

И пак стоварили кривите дърва върху клетото сираче. Почнали още повече да я измъчват.

Подир няколко дни глашатаи огласили из престолнината, че наследникът на царя е решил да се жени и иска да си избере измежду градските моми най-хубавата, най-умната, най-добродетелната. Затова нека всички девойки се съберат в неделя на голямата стъгда^[1] пред двореца, та той да ги сгледа.

В неделя всички столични моми се нагласили, натруфили с най-скъпи дрехи и накити и отишли на стъгдата. Всяка стрелка другата, мери я с очи и ѝ търси недостатъците, пък себе си мисли за най-хубава. Че и Арестула — не се вижда каква е, ами се облякла в копринени

дрехи, накитила се със златни гривни и елмазени обици — искала да прикрие грозотата си.

Само Захарула не била отишла на сгледата. Нея никой нищо не й обадил, пък и да знаеше, къде ще върви, облечена с такива парцали? Мащехата й стоварила един куп мазни съдове да мие, а тя се облякла като за черква и отишла да зяпа коя как е докарана, коя мома царевият син ще хареса.

И ето най-хубавото момиче стои в готварницата, мие, търка и си пее за разтуха. Дочула я една стара съседка. Надзърнала през стобора:

— Защо си тука, ма Захаруло? — извикала. — Целият град се е струпал на площада пред двореца. Царевият син ще си сглежда невеста между момите, пък ти си останала в светла неделя да работиш.

— Ох, бабичко! Не ми е мястото там, сред онези нагиздени хубавици. Аз съм клето сираче и слугиня в бащината си къща. Не виждаш ли, че нямам цървули на нозете си — отвърнала Захарула.

— Иди, иди! Човек не знае откъде ще му излезе късметът. Харният кон и под скъсан чул се познава. За твоята хубост много труфила не трябват.

Бабичката толкова упорито я придумвала, че накрай и на Захарула се прищяло да иде на сгледата — ей тъй да види само какво става, а не че се смятала достойна за царска снаха. Зарязала тя тенджерите и паниците, замислила се: как да се покаже пред толкова свят такава парцалива и боса? — Нали всички ще й се смеят? Без да ще, ръката й напипала в джоба на престилката оная кутийка, която Синята пеперуда й беше подарила. „Чакай пък да опитам какво ще стане!“ — рекла тя и въздъхнала гласно:

— Ах, да имам една прилична рокля и чифт обувки!

Отворила кутийката и що да види? — една чудна копринена рокля, извезана със сърма, обсипана с маргарит и благородни камъни — сякаш самата пролет я била изтъкала с цветята си и ушила с нежните си пръсти. Такава рокля, каквато и в двореца не са виждали. До нея лежали леки атлазени обувки с елмазени токички — самата прелест!

Захласнала се Захарула — не смее да пипне тия вълшебни одежди. Като дошла на себе си от изумлението, бърже се съблякла, измила се цяла с останалата в стомната няма вода и кожата й станала като атлазена, а косите й — златна свила. Облякла се в хубавите дрехи

и изтичала на стъгдата. Там вече всички моми се били наредили, музиките гърмели и царевият син обикалял редиците, оглеждал ги една по една. Ала никоя не му допадала: ако е хубава, ще е глупава; ако е умна, ще е грозна; ако пък е и хубава, и умна, ще е горделива. И тъй минавал той от мома на мома, с всяка разговарял, на никоя кърпата си не дал — знак, че я е избрал.

В това време се задала една хубава девойка, облечена като царица на цариците. От бързия вървеж, бузите ѝ били пламнали, очите ѝ греели. Никой не познал в тази хубавица парцаливата Захарула, дори и Арестула, и майка ѝ. Зяпачите се разстъпили да мине по-напред, а тя се засрамила и се сгушила в един ъгъл. Ала царевият син я зърнал отдалеч и тръгнал към нея. Огледал я отблизо и си рекъл на ума: „Ето тази ще е моята избранница!“ А гласно казал:

— О, прекрасно момиче, къде си се крило досега?

Захарула още повече се засрамила, а когато знатният жених посегнал да ѝ даде кърпата си, тя се дръпнала и побягнала. Развикали се всички подире ѝ. Тя така се уплашила, че още по-бърже затичала. Както бягала, едната ѝ обувка се изхлузила, ала тя не се спряла да я вдигне и бърже се прибрала в къщи. Съблякла роклята и я мушнала под коритото, събула обувката и я скрила под решетото. Сетне си облякла парцаливите дрехи, забрадила си златните коси с една кърпа и продължила недовършената работа, като че ли нищо не е било. Само сърчицето ѝ подскачало и напявало песен, каквато страдното сираче не било чувало дотогава.

Ето че се върнали Арестула и майка ѝ. Почнали да разправят, какво се бе случило на сгледата. Захарула си търкала тенджерите и се преструвала, че нищо не знае.

А царевият син, който от смайване дълго време не можал да дойде на себе си, се върнал в двореца с обувката на хубавицата в ръка и с чудния образ в очите. Цяла нощ не мигнал. На заранта разпратил из столнината глашатаи да известят, че който знае нещо за непознатото момиче и обади в двореца, ще бъде царски възнаграден.

Като чула, старата съседка се сетила, че това ще да е Захарула — от нея друга по-хубава в града нямамо. Бабичката я била видяла, когато тя отивала пременена в самодивските дрехи на сгледата. Изтичала в двореца и обадила на царевия син:

— Тъй и тъй, светли княже, тя ще да е нашето съседско момиче. Клето сираче, ама много хубаво, добро и работливо. Иди да го видиш.

Без да губи време, царевият син яхнал кончето си и препуснал към посочената къща. Като го видяла, мащехата ахнала от изумление — помислила си, че за нейната Арестула идва.

— Къде е вашето момиче? — попитал женихът.

— Ето я! — побързала майката да изтика напреде му грозната си щерка.

— Не тази! Другата, която криеш в готварницата.

— Ах, нея ли? Срам ме е да я покажа пред светлите ти очи — опънала се злата мащеха.

Царевият син скочил от коня и се упътил към готварницата, където Захарула чистела опушените тенджери и цялата се била изцапала със сажди и мазнини. Като видяла кой влиза, горката съвсем се забъркала. Той я погледнал в краката, видял, че е боса и я попитал:

— Къде ти са обувките?

— Обувките ми ли? Аз нямам обувки. Зиме — лете все боса ходя — отвърнала Захарула и в объркаността си, без да ще, погледнала към решетото.

Царевият син уловил погледа ѝ, навел се и измъкнал изпод решетото атлазената обувка.

— А къде е другата? — попитал.

— Нямам друга. Само тая. Една неделя я обувам на левия крак, на следната неделя — на десния крак.

Тогава той извадил от джоба си другата обувка. Като я видяла, Захарула разбрала, че князът се досеща и се изчервила като мак.

— Измий се, облечи се, както вчера, че да те вода при баща ми. Ти ще бъдеш моята невяста! — тъй рекъл царевият син на смаяната девойка.

Още на следната неделя направили сватбата. Голямо веселие било. Събрали се велики и дребни, учени и недоучени — всякакви.

И аз бях там. На гощавката един от царевите слуги разля връз главата ми паница вряла чорба. Едва останах жив, ала за цял живот — плешив.

[1] Стъгда — площад, мегдан. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.